

ЕКСПОРТ ТОВАРІВ З УКРАЇНИ: ЗМІНА ОРІЄНТИРІВ, ТЕНДЕНЦІЇ, ПРОБЛЕМИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто практичні результати експортної діяльності вітчизняних підприємств за 2012-2018 роки, виявлено тенденції розвитку, сформульовано проблеми та зроблено відповідні рекомендації.

Ключові слова: експорт товарів, експортна діяльність, географічна структура експорту товарів.

Abstract

The practical results of export activity of domestic enterprises are considered for 2012-2018, progress trends are educed, problems are set forth and corresponding recommendations are done.

Key words: export of commodities, export activity, regional pattern of export of commodities.

Вступ

Однією із проблем, з якими все з більшою гостротою стикаються вітчизняні підприємства, є посилення конкуренції на всіх вітчизняних та закордонних ринках, що пояснюється як стрімким розвитком глобалізаційних процесів, так і вступом з 1.09.2017 р. у дію у повному обсязі договору про асоціацію України з ЄС. Успішне розв'язання даної проблеми, особливо в питаннях збільшення експорту продукції вітчизняних підприємств, неможливе без якісної перебудови державної зовнішньоекономічної політики, впровадження в управлінні підприємствами концепції міжнародного маркетингу тощо [1]. Тому, не дивлячись на значну кількість досліджень з даної тематики, актуальність обраної теми досліджень не викликає сумнівів.

Метою даної роботи є аналіз результатів експортної діяльності вітчизняних підприємств та розробка рекомендацій з їх покращення.

Результати дослідження

Як відомо, експорт товарів – це спеціальний митний режим, який характеризується вивезенням тих чи інших товарів за митний кордон країни з основною метою – реалізація їх на зовнішньому ринку і отримання додаткових прибутків. Збільшення експорту товарів свідчить про те, що в країну надходить додаткова валюта, продукція вітчизняних підприємств є конкурентоспроможною тощо [2].

Нами було проведено аналіз динаміки зміни обсягів експорту продукції вітчизняними підприємствами протягом 2012-2018 років за географічною ознакою, до якої належать країни СНД, Росія, країни Європи, ЄС, Азії, Африки та Америки. Основні результати проведених досліджень наведено в таблиці 1 [3] та показано на рис. 1.

Таблиця 1 – Експорт товарів з України (млрд доларів США)

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Експорт товарів	68,8	63,2	53,9	38,1	36,4	43,3	47,3
тому числі:							
до країн СНД	25,3	22,08	14,9	7,8	6,03	6,9	7,03
з них – до Росії	17,6	15,1	9,8	4,8	3,6	3,9	3,7
до країн Європи	17,4	17,06	17,1	13,3	13,8	17,9	20,6
з них – до ЄС	17,1	16,8	17,0	13,0	13,5	17,5	20,15
до країн Азії	17,7	16,8	15,4	12,4	11,8	12,9	13,75
до країн Африки	5,6	5,1	5,1	3,8	3,9	4,0	4,1
до країн Америки	2,6	2,2	1,4	0,8	0,7	1,2	1,6

Аналіз інформації, наведеної в таблиці 1, показує, що за останні 8 років експорт продукції вітчизняними підприємствами знизився з 68,8 млрд доларів США до 47,3 млрд дол, тобто знизився на

21,5 млрд дол, або на 31,2%. Причому найбільше падіння експорту спостерігалось до 2016 року, після цього відбулося його незначне зростання.

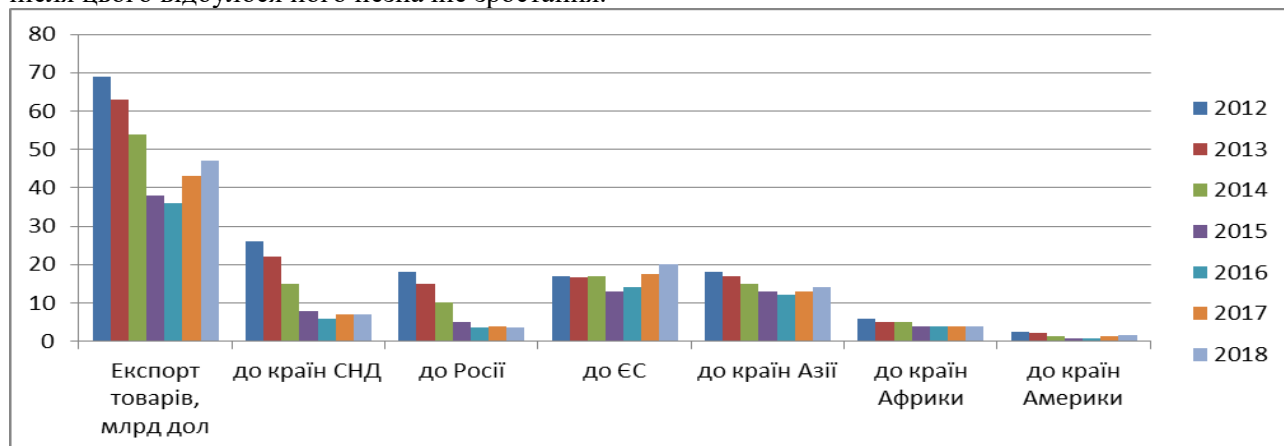

Рисунок 1 – Динаміка зміни експорту продукції вітчизняними підприємствами за 2012-2018 рр.

Заслуговує на увагу ситуація, що експорт продукції до країн СНД знизився з 25,3 млрд дол США до 7,03 млрд дол, тобто знизився на 18,27 млрд дол США, і в той же час експорт продукції до країн ЄС зріс з 17,1 до 20,15 млрд дол США або тільки на 3,05 млрд дол. Тобто від'ємне сальдо становить $18,27 - 3,05 = 15,22$ млрд дол. Тому перед вітчизняними підприємствами стоїть дуже складна задача якомога швидше знайти нові ринки збуту своєї продукції, компенсуючи тим самим втрату традиційних ринків СНД. Що ж стосується ринків країн Азії, Африки та Америки, то обсяги експорту продукції до цих країн практично не змінюються, а питома вага ринків Африки та Америки в експорті продукції є надто малою (3-5%) і не зможе компенсувати втрату традиційних ринків країн СНД.

Проаналізуємо також товарну структуру експорту продукції вітчизняних підприємств. Для аналізу візьмемо тільки один вид продукції: «експорт машин, обладнання та механізмів, експорт електротехнічного обладнання». Результати дослідження наведено в таблиці 2.

Таблиця 2 – Експорт машин, обладнання та механізмів, млрд дол США

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Машини, обладнання, механізми	7,026	6,975	5,65	3,94	3,64	4,27	4,66

Аналіз даних, наведених в таблиці 2, показує, що обсяги експорту машин, обладнання та механізмів вітчизняними підприємствами протягом 2012-2018 років постійно зменшуються: з 7,026 млрд дол США до 4,66 млрд дол США, тобто зменшилася на 2,4 млрд дол. Ця тенденція виглядає досить тривожною, що може свідчити про втрачання Україною свого науково-промислового потенціалу.

Висновки

Без кардинальних змін зовнішньоекономічної стратегії країни, без суттєвого покращення управління експортною діяльністю підприємств вітчизняним підприємствам важко буде зберегти свої конкурентні позиції на світовому ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Козловський, В. О. Основи зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник. У 2-х частинах. Частина I /В. О. Козловський – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 142 с.
2. Козловський, В. О. Основи зовнішньоекономічної діяльності : навчальний посібник. У 2-х частинах. Частина II /В. О. Козловський – Вінниця : ВНТУ, 2017. – 143 с.
3. Зовнішня торгівля товарами [сайт]. Режим звернення [http://www.ukrstat.gov.ua/]. Дата звернення: 20 лютого 2019 року.

Козловський Володимир Олександрович – к.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства та виробничого менеджменту Вінницького національного технічного університету, м. Вінниця, e-mail: V@Vin.UA або Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua

Kozlovskiy Volodymyr Oleksandrovych – Doctor of Economics, Associate Professor, Professor of the Department of Enterprise Economics and Production Management, Vinnitsa National Technical University, Vinnytsya, e-mail: V@Vin.UA or Kozlovskiy.vk.vntu.edu.ua